

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

кумулятивний характер, зокрема економічна нестабільність ускладнює соціальну адаптацію ветеранів, а соціальна дезадаптація, своєю чергою, знижує можливості їхньої професійної реалізації та повноцінного включення у цивільне життя. Відповідно мінімізація ризиків соціально-економічної реінтеграції ветеранів України потребує переходу від компенсаційної моделі допомоги до активної моделі реінтеграції, орієнтованої на гідну зайнятість, перекваліфікацію, підтримку ветеранського підприємництва та психологічний супровід.

Література

1. Єгоричева С. Б. Фінансово-економічні механізми забезпечення реінтеграції ветеранів війни в Україні. *Економіка і регіон*. 2024. № 3. С. 133-140. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3\(94\).3493](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3(94).3493).
2. Hlushko A. D. Conceptual principles of reforming the tax system of Ukraine in the conditions of European integration. Prospects for the development of finance in the conditions of European integration of Ukraine: monograph. Tallin: Estonia, IRETC MTÜ, 2022. P. 120–148.
3. Аналітична довідка «Відсутність можливостей для працевлаштування ветеранів з інвалідністю: ризики для держави та суспільства». URL: https://veteranfund.com.ua/analytics/vidsutnist_mozhlyvostei_dlia_pratsevlashtuvannia_veteraniv_z_invalidnistiu/#utm (дата звернення: 02.05.2026).
4. Дослідження «Портрет ветерана 2025». URL: <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2025/12/Portret-veterana-2025.pdf> (дата звернення: 02.05.2026).
5. Онищенко С. В., Глушко А. Д. Фінансова та цифрова інклюзія ветеранів в аспекті зміцнення соціально-економічної безпеки. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. № 15. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-15-03-04>.
6. Маслій О.А., Гайдаш О.С. Систематизація загроз кадровій безпеці підприємств в умовах глобальної нестабільності. *Економіка і регіон*. 2025. № 3(98). С. 233–242. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2025.3\(98\).4036](https://doi.org/10.26906/EiR.2025.3(98).4036) (дата звернення: 02.05.2026).

УДК 364.444-058.65:34

Кульчій Інна Олексіївна,

кандидат наук з державного управління, доцент

Панасюк Віталій Валентинович, студент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ: ПРАВОВЕ ПІДґРУНТЯ

В умовах повномасштабного збройного вторгнення РФ на територію України, що розпочалося 24 лютого 2022 року, питання соціального захисту ветеранів набуло особливої гостроти та суспільної значущості. Зростання кількості учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок поранень, а також членів сімей загиблих військовослужбовців зумовлює необхідність формування дієвої, науково обґрунтованої системи державних гарантій. Проблеми реінтеграції ветеранів у цивільне суспільство, забезпечення їх гідного рівня життя та психологічної реабілітації залишаються ключовими викликами для держави і потребують комплексного правового врегулювання.

Правову основу соціального захисту ветеранів в Україні становить розгалужена система нормативно-правових актів. Конституція України (1996) закріплює загальні принципи соціального захисту, зокрема статті 46–49, що гарантують право на соціальне забезпечення, охорону здоров'я та достатній життєвий рівень [1]. Ключовим спеціальним актом є Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 № 3551-ХІІ, який визначає категорії ветеранів, встановлює перелік пільг, компенсацій та видів допомоги [2]. Важливе місце займають також:

Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» від 09.04.1992 № 2262-ХІІ, що регулює пенсійне забезпечення військових [3]; Постанова Кабінету Міністрів України від 27.04.2011 № 532 «Про затвердження Порядку надання статусу учасника бойових дій» [4]; а також Стратегія державної ветеранської політики на 2022–2032 роки, затверджена розпорядженням КМУ від 29.07.2022 № 733-р [5].

Незважаючи на розгалужену правову базу, чинна система соціального захисту ветеранів має недоліки. По-перше, простежується фрагментарність правового регулювання: численні закони та підзаконні акти нерідко містять колізії, що ускладнює реалізацію гарантованих прав. По-друге, фінансова недостатність: обсяги бюджетних видатків на соціальний захист ветеранів часто не відповідають реальним потребам. За даними Рахункової палати України (2023), лише 68% запланованих видатків на реабілітаційні програми виконуються в повному обсязі. По-третє, недостатній розвиток психосоціальної реабілітації: попри прийняття профільного законодавства, мережа центрів психологічної допомоги ветеранам залишається нерозвинутою, що сприяє поширенню ПТСР.

Аналіз чинної інституційної системи дозволяє виокремити ключові проблеми. По-перше, інституційна розпорошеність: повноваження у сфері ветеранської політики розподілені між Міністерством у справах ветеранів, Міністерством оборони, Міністерством охорони здоров'я, Міністерством соціальної політики та Пенсійним фондом, що призводить до дублювання функцій і міжвідомчих конфліктів. Дослідниця Н. В. Болотіна зазначає, що «відсутність єдиного координаційного органу з реальними повноваженнями є системною проблемою соціального захисту в Україні» [6]. По-друге, недостатня цифровізація: попри запровадження реєстру ветеранів у системі «Дія», інформаційні бази різних відомств досі не інтегровані, що ускладнює надання послуг за принципом єдиного вікна. По-третє, кадровий дефіцит: у реабілітаційних установах гостро бракує фахівців з психологічної підтримки – соціальних працівників, психотравматологів і фахівців із ПТСР.

Вивчення міжнародного досвіду є необхідним для вдосконалення вітчизняної інституційної моделі. У США функції соціального захисту ветеранів зосереджено в єдиному Department of Veterans Affairs (VA), що об'єднує медичну допомогу, освітні програми, пенсійне забезпечення та житлові субсидії. Дослідники Р. Бланк і К. Шарп (Blank, Sharp, 2021) встановили, що централізована модель VA дозволяє скоротити строки надання послуг на 40% порівняно з децентралізованими системами [7]. У Польщі після 2022 року у відповідь на досвід підтримки українських ветеранів було створено спеціалізований Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych з розширеними повноваженнями, що може слугувати орієнтиром для України [8].

З метою вдосконалення системи соціального захисту ветеранів доцільно здійснити: кодифікацію ветеранського законодавства шляхом розробки Ветеранського кодексу України; запровадити індивідуальні програми реінтеграції з урахуванням особистих потреб кожного ветерана; розбудовувати мережі ветеранських хабів як центрів комплексної допомоги на рівні громад; законодавче закріплення квот на працевлаштування ветеранів на підприємствах державної форми власності; розширення програм освітньої підтримки через «ветеранське ГІС» – електронну платформу доступу до всіх видів державної допомоги.

Інституційна система соціального захисту ветеранів в Україні перебуває в активній фазі розбудови та потребує комплексного реформування. Подолання міжвідомчої розпорошеності, цифровізація послуг та забезпечення кадрового потенціалу реабілітаційних установ є першочерговими завданнями. Успішне вирішення цих питань можливе лише за умови поєднання належного законодавчого забезпечення, достатнього фінансування та врахування наукових розробок у сфері публічного управління та соціального права.

Соціальний захист ветеранів є одним із пріоритетних завдань держави в умовах воєнного стану та постконфліктного відновлення. Чинна нормативно-правова база,

хоча й містить достатній масив гарантій, потребує систематизації та приведення у відповідність до сучасних суспільних запитів. Урахування наукових напрацювань вітчизняних і зарубіжних дослідників, а також міжнародного досвіду дозволить сформулювати ефективну та людиноцентровану модель ветеранської політики в Україні.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 № 3551-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 45. Ст. 425. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>.
3. Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» від 09.04.1992 № 2262-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12>.
4. Кабінет Міністрів України. Стратегія державної ветеранської політики на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 р. № 1153-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D1%80#Text>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання статусу учасника бойових дій» від 27.04.2011 № 532. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/532-2011-п>.
6. Болотіна Н. В. Право соціального захисту України: підручник. 4-те вид. Київ: Знання, 2021. 615 с.
7. Blank R., Sharp C. Centralized vs. Decentralized Models of Veterans' Social Protection: A Comparative Study. *Armed Forces & Society*. 2021. Vol. 47. No. 3. P. 512–531. DOI: 10.1177/0095327X20940135.
8. Kowalski T. Reforma systemu wsparcia weteranow w Polsce po 2022 roku. *Przegląd Sejmowy*. 2023. Nr 4 (177). S. 45–62.

УДК 342.9:004:342.7:061.1ЄС:355.01-057.36

Черненко Олена Михайлівна¹³,

кандидатка юридичних наук

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНИХ ПОСЛУГ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ: БЕЗПЕКОВІ ТА ПРАВОВІ ВИКЛИКИ

Цифрова трансформація публічного управління в Україні є одним із ключових напрямів модернізації держави в умовах воєнного стану та євроінтеграції. Особливого значення вона набуває у сфері соціально-економічної реінтеграції ветеранів війни, кількість яких зростає внаслідок триваючої збройної агресії РФ. У цьому контексті цифровізація державних послуг виступає важливим інструментом забезпечення доступу ветеранів до адміністративних, соціальних, медичних та інших послуг, а також їх соціальної адаптації. Водночас процеси цифрової трансформації супроводжуються низкою правових і безпекових викликів, пов'язаних із захистом персональних даних, кібербезпекою та забезпеченням прав людини у цифровому середовищі. Отже, метою дослідження є визначення особливостей цифрової трансформації державних послуг для ветеранів війни та основних безпекових і правових викликів, пов'язаних з їх наданням.

Розвиток цифрових державних послуг для ветеранів в Україні відбувається у контексті загальноєвропейської політики цифрової трансформації. Зокрема, відповідно

¹³ Тези підготовлено в межах виконання НДР «Інклюзивна екосистема соціально-економічної реінтеграції ветеранів: безпекоорієнтований підхід», державний реєстраційний номер 0126U000630